HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שאין משלם קנס במפותה. שאם מפותה היא אהנו ליה נשואין למפטריה מקנסא שהמפתה אין משלם קנס אלא כשאין כונסה דכתיב אם מאן ימאן (שמות כב) אבל אם מהור ימהרנה לו לאשה לא יתן כלום אבל אונס נותן מיד אפילו הוא כונסה דכתיב (דברים כב) ונתן האיש השוכב עמה ולו תהיה לאשה: **אמרה נשמעת.** להא דרב הונא דאמר ומוציאה בגט: **סופה להיות מוכה עץ תחתיו.** כלומר סופה ליבעל לו ולאבד בתוליה: **סופה להיות בעולה תחתיו.** ואם נשא נשוי דקתני לגמרי קאמר דמותר לקיימה הואיל ולעצמו נבעלה וסופה להיות בעולה לו: **סבר לה כר' אלעזר.** דאמר (לקמן דף פא:) פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה וקיימה עליה בלאו ומחייבי לאוין דכתובה הוי הולד חלל: **דרב עמרם** לקמן בפירקין (שם): **בשם חלל מחייבי עשה.** [1] ר' אליעזר ב"י לא כר' אלעזר שבירא ליה ולאו זונה היא ולא קיימא עליה בלאו אלא בעשה דכתיב בתולה יקח ולא בעולה ולאו הבא מכלל עשה עשה: **וכתיב לא יחלל זרעו.** ואפי' אבתולה יקח ולא בעולה דעשה הוא: **אלה הפסיק הענין.** דכתיב אלה בתר חייבי לאוין לאשמועינן אלה שהן חייבי לאוין חלוקין מדין חייבי עשה: **למעוטי נדה.** שאם בא כהן על אשתו נדה אין הולד חלל: **ולכתביה לבסוף.** הואיל ולאו לפלוגייהו אתי: **קשיא.** לרב אשי דמוקי פלוגתייהו בטעמא דהני קראי: **אחותו ארוסה.** של כהן הדיוט אבל נשואה פשיטא לן דאין מטמא דכתיב[2] ולאחותו הבתולה: **אנוסה ומפותה.** אחותו שנאנסה או שנתפתתה: **דברי הכל אין מטמא לה.** וטעמא דכולהו מפרש לקמן: **ומוכה עץ אין מטמא לה דברי ר"ש.** ר"ש לטעמיה דאמר במתניתין מוכת עץ אסורה לכ"ג אלמא לאו בכלל בתולה היא: **שאינה ראויה לכ"ג אין מטמא לה.** דהכא והכא בתולה כתיב: **דברי כל אדם.** ואפי' לרבי מאיר דפסיל בוגרת לכהן גדול הכא לענין טומאה איתרבי כדלקמן: **פרט לאנוסה ומפותה.** שאינה בתולה: **יכול שאני מוציא אף מוכה עץ.** שאינה בתולה: **לרבות את הארוסה.** ואיצטריך לרבות דלא תימא אשר לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש דהויה לשון קידושין היא: ה"ג **למה לי קרא והא אמר ר"מ בתולה מקלא בתולים משמע.** לעיל אמר הכי מדאיצטריך למכתב בבתולה לגבי כ"ג להוציא את הבוגרת לר"מ מכלל דבתולה בוגרת נמי משמע: **מהפס.** כי ימצא איש נערה בתולה (דברים כב): מדשבקיה

שאין משלם קנס במפותה אזל רב גביהה מבי כתיל אמרה לשמעתא קמיה דרב אשי אמר ליה והא רב ור' יוחנן דאמרי תרוייהו [א]בוגרת [ב]ומוכת עץ לא ישא [ג]ואם נשא נשוי אלמא סופה להיות בוגרת תחתיו סופה להיות מוכת עץ תחתיו הכא נמי סופה להיות בעולה תחתיו קשיא: אנוסת חבירו ומפותת חבירו לא ישא ואם נשא ר' אלעזר בן יעקב אומר הולד חלל וחכמים אומרים הולד כשר: [ד]אמר רב הונא אמר רב [ה]הלכה כר' אליעזר בן יעקב וכן אמר רב גידל אמר רב הלכה כרבי אליעזר בן יעקב איכא דאמרי אמר רב הונא אמר רב מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב סבר לה כרבי אלעזר ומי סבר לה כותיה והא קיימא לן [ו]משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי [ז]ואילו בהא [ח]אמר רב עמרם [ט] אמר רב אין הלכה כרבי אלעזר קשיא רב אשי אמר ביש חלל מחייבי עשה קמיפלגי [י]רבי אליעזר בן יעקב סבר [יא]יש חלל מחייבי עשה ורבנן סברי אין חלל מחייבי עשה מ"ט דראב"י דכתיב [1]אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה וגו' וכתיב [2]ולא יחלל זרעו בעמיו אכולהו ורבנן אלה הפסיק הענין ורבי אליעזר בן יעקב אמר אלה [יב]למעוטי נדה כמאן אזלא הא דתניא מאלה אתה עושה חלל ואי אתה עושה חלל מנדה כמאן כרבי אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב נכתביה לאלה לבסוף קשיא תנו רבנן אחותו ארוסה רבי מאיר ור' יהודה אומרים מטמא לה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים [יג]אין מטמא לה אנוסה ומפותה ד"ה אין מטמא לה ומוכת עץ אין מטמא לה דברי ר' שמעון שהיה ר' שמעון אומר ראויה לכ"ג מטמא לה שאין ראויה לכ"ג אין מטמא לה ובוגרת מטמא לה דברי כל אדם מאי טעמא דר"מ ור' יהודה דדרשי הכי [3]ולאחותו הבתולה [יד]פרט לאנוסה ומפותה יכול שאני מוציא אף מוכת עץ ת"ל אשר לא היתה לאיש מי שהוייתה על ידי איש [טו]יצאה זו שאין הוייתה על ידי איש הקרובה לרבות הארוסה [יז]אליו לרבות הבוגרת הא למה לי קרא והאמר [יח]רבי מאיר בתולה אפילו מקצת בתולה משמע איצטריך סלקא דעתך אמינא נילף בתולה בתולה מהתם מה להלן נערה אף כאן נמי נערה קא משמע לן ורבי יוסי ורבי שמעון מאי טעמייהו דרשי הכי ולאחותו הבתולה פרט לאנוסה ומפותה ומוכת עץ אשר לא היתה פרט לארוסה הקרובה [יח]לרבות ארוסה שנתגרשה אליו לרבות את הבוגרת הקרובה לרבות ארוסה שנתגרשה והא

ולא ה"ל למימר מהתם אלא ה"ל למימר בהדיא מאונס ומפתה אלא מהתם היינו כ"ג כדפירש ר"ת דאיירי ביה ומשום דרבי שמעון גמרה מהתם קא סלקא דעתך נילף מהתם דקאמר דאויה לכהן גדול מטמא לה כו' ועל כרחך לא לסימנא בעלמא נקטיה מדפריך בסמוך והא אמר רבי שמעון דאויה לכ"ג כו' ואי פריך משום דאין הכלל אמת מהא לא הוה משני מידי אלא ודאי פריך דמכ"ג ה"ל למילף ומוכת עץ מהתם גמר לה רבי שמעון כדקתני בהדיא בברייתא הראויה לכ"ג כו' דאי לאו דמיעטיה רחמנא מוכת עץ מבבתוליה עד שיהו כל בתוליה קיימין וגמר מהתם ה"ל למידרש הכא מי שהוייתה על ידי איש יצתה מוכת עץ והוה ילפינן התם מהכא:

והא

מסורת הש"ס

א) [ער' תוספות בכורות כג: ד"ה משנה], ב) [לעיל מט: וש"נ], ג) [לקמן סא: וע"ש], ד) [לקמן עז: פה:], ה) [לעיל נט.], ו) [ל"ל וכרי אליעזר כו' מהרש"ל], ז) [ויקרא כא], ח) [ל"ל דר"ל בן יעקב],

תורה אור השלם

1. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחֲלֻלָה זֹנָה אֵת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה:
ויקרא כא יד
2. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ:
ויקרא כא טו
3. וְלְאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ תִּטַּמָּא:
ויקרא כא ג

גליון הש"ס

גמ' אמר ר"ח אמר רב הלכה בראב"י. עיין תוס' בכורות דף כג ע"ב ד"ה משנה: שם ואילו בהא אמר רב עמרם אמר רב. מדברי תוס' לעיל דף נט ע"ב ד"ה ורב מבואר דל"ג כאן אמר רב וכן הוא לקמן סא ע"ב: שם ראב"י סבר יש חלל מחייבי עשה. עיין לקמן דף עז ע"ב תד"ה מחלל:

הגהות הב"ח

(א) גמ' בהא אמר רב עמרם אין הלכה כל"ל ותיבות אמר רב ממחק:

מוסף רש"י

משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי. קב מלה קטנה, כלומר במקומות מועטים הוא מכר במשנה או בברייתא, ונקי. בכל מקום שמכר הלכה כמותו (לעיל מט: וכעי"ז ערובין סב: ובכורות סג:) או: לא לימד הרבה כשאר תנאים אלא מה שאומר בבית המדרש נקי הוא שהלכה כמותו לעולם (גיטין סז.). יש חלל מחייבי עשה. כגון כהן גדול שנשא אנוסה או מפותה שהיא עליו בעשה, בתולה יקח ולא בעולה (לקמן עז:).

עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הלכ' יג:
עא ב מיי' שם הלכ' יד:
עב ג מיי' שם הלכה טו:
עג ד מיי' שם פי"ט הל' ו סמג לאוין קנב טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:
עד ה ו ז ח מיי' פ"ב מהל' אבל הלכה י יא סמג עשין נח ולאוין לה טוש"ע י"ד סימן שנג סעיף ד:
עד [ה] מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סס:

תוספות ישנים

אלה למעוטי נדה. כמאן אזלא כר' אליעזר בן יעקב. משמע אבל לרבנן לא מצי אתי וסברי דיש חלל מנדה ואי"ת ומהיכא מלף לומר דעושה חלל מנדה אי מק"ו דגרושה שאין בה לאו שאני גרושה שהיא עצמה מתחללת שפסלה בביאתו מתרומה דבי נשא תאמר מנדה דלא פסלה דהא אית בה הויה ואי"ל כיון דבעלה עשאה זונה דהא כיון דתפסי בה קדושי לא הוא כשאר חייבי כריתות ואי מאלמנה לכה"ג מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת כלעיל דא"ל היא עצמה מתחלל מק"ו דלימא איסור כהונה שאני דפרישת לעיל וי"ל ילף מאלמנה ומגרי שני שפופלים וכנו פגום אף אני אביא נדה. וקסבר אי תנא דבעבדינן שפיר לד השוה היכא דמצא הוי איסור כהונה ואילך אינו איסור כהונה כדפרישת לעיל. ולר"ל בן יעקב ניחא דאלמדינן קרא למימר דאי אתה עושה חלל מנדה דש"ל דילף מחייבי עשה דיש חלל מהם אליבא דדיים: אליו לרבות הבוגרת. תימה למה לי קרא כיון דרבינן מוכת עץ משום שאין הוייתה ע"י איש ה"ה בוגרת דבוגרת נמי אין הוייתה ע"י איש. וגם כי עדיפא יותר בוגרת ממוכת עץ משום דלא אתעביד בה מעשה וא"כ כיון דחזינן מוכת עץ כ"ש בוגרת וי"ל דס"ד דבוגרת גרעא ממוכת עץ משום דאשתני גופה ומלא היתה לאיש לא נקיא דשמא קרא לא אייתי אלא בדבר שבא ע"י מעשה: